

#26

FEHÉR László



FEHÉR LÁSZLÓ (1953)

Csendélet | Still life, 1976

Olaj, farost | Oil on wood-fibre, 100,5x120,5 cm

Jelezve középen lent | Signed down in the middle: Fehér László 1976

Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse:

Fehér László 8121 Tác Kossuth u. 25 "Csendélet" olaj, farost 1976. 100x120 cm Fehér László 1976. III.

Kezdő ár | Starting price: 1 600 000 Ft / 4 776 EUR

Becsérték: 2 600 000 – 3 400 000 Ft

Estimated value: 7 761 – 10 149 EUR

42

Fehér László korai műveire alapvetően hatott a hiperrealizmus. Ezt az irányzatot általában a modern világ új képteremtő technológiáinak látást befolyásoló, kondicionáló vonatkozásai foglalkoztatták. Milyen hatással van a valóság érzékelésére egy médium? Mitől mások a fotó, a televízió, vagy épp videó optikai leképezési formái? De legfőképp: miként hatnak a mechanikus, vagy technikai leképezési formák a valóság megismerésére? Talán az irányzatnak ez a médiumcentrikus szemlélete sarkalta William Seitz, amerikai kritikust arra, hogy a hiperrealizmus helyett az „artefaktualizmus” kifejezést javasolja az irányzat képviselőinek. A teoretikus ezzel is jelezni kívánta, hogy elsősorban az optikai leképezés eltérő formáival, az azokból születő különböző valóságérzetek tanulmányozására törekedett ez az irányzat.



1. Lakner László: Füst, 1964
MODEM, Debrecen

Ez az „artefaktuális” vonatkozás állhatott Fehér érdeklődésének középpontjában, amikor a *Csendélet* megfestésébe fogott. A kép által egy műterembe cseppenünk, ahol festéktubusok sorakoznak, és a mester *Aluljáró* című képeihez (1975-1978) felhasznált fotó sarka kandikál ki egy fiókból. Mindeközben a dolgozóasztal szélén kinyomott festék vár az ecsetre, az ablakon pedig, a háztetők fölött, a kék égre lát ki a szemlélő. Szembetűnő azonban, hogy a festő nem a hiperrealizmusra jellemző dekomponált, pillanatnyi beállítást alkalmazott a képen, hanem tudatosan átszerkesztette azt. A kollázszerű, merészen felerősített fragmentumok, és az egyes képrészletek nézőpontjainak változatossága felborítja az összehatás homogenitását. Arra kényszeríti a nézőt, hogy az egymástól elkülönülő képrészletek között értelmi összefüggéseket keressen. A *Csendélet* így több lesz a „natura mortá”-nál.

A huszadik századi festészet egyik legtöbbször érintett gyakorlati kérdése az illuzionizmus, ezen belül is a perspektíva alkalmazásának anomáliái voltak. A valóság mechanikus leképezésének ez a több évszázados matematikai alapokon nyugvó gyakorlata Leon Battista Alberti ablak hasonlatával vált széles körben ismerté. „Mindenekelőtt oda, ahova festenem kell, rajzolok egy tetszés szerinti nagyságú, derékszögű négyszöget, amelyet úgy tekintek, mint egy nyitott ablakot, amelyen

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| Fehér László kiállítása.
Művelődési Ház, Kincsesbánya, 1977.,
katalógus nélkül

keresztül szemlélem, amit oda fogok festeni. Majd meghatározom, mekkorára fessek képeken az embereket, és beosztom ezt a magasságot három részre, amelyek mindegyike arányos lesz azzal a mértékkel, amelyet braccio (kar) -nak neveznek.” A *Csendélet* c. képen Alberti módszerének minden kelléke jelen van. A festék, a derékszög, mely a nyitott ablak motívumával egyező, sőt még a látványelemek háromszögzöttségére is, igaz ez utóbbi – nem véletlenül – átértelmezve. A reneszánsz festészet a művészet lényegének határozta meg a látható valóság leképezését. A perspektíva szerkesztése során alkalmazott látógúla egysége helyett Fehér szétördeli a kép homogén felületét és a három merőben eltérő nézőpontot szimultán módon „használja” a festményen. Az osztott képsík képfragmentumai, hol a látványra, hol a tapintásra, hol pedig a non-figurativitás irányába hangolt felületekkel megszüntetik a valóság leképezésének egyöntetűségét. Fehér a hiperrealizmus eszközeivel, úgy mint a fotószerűen megfestett tubusokkal, az asztalszélén felejtett „valós” festékbuckákkal és a trompe-l'oeil-szerűen ábrázolt műteremablak motívumával a reneszánsz képfogalmát rombolja le. Ezekkel az eltérő optikai hatású ábrázolási sémákkal, a leképezés mechanikus szabályait feladva, teret nyit a látványelemek önálló érvényesülésének és ezzel együtt a képzettársítások szabadabb, spontánabb áramlásának is.

